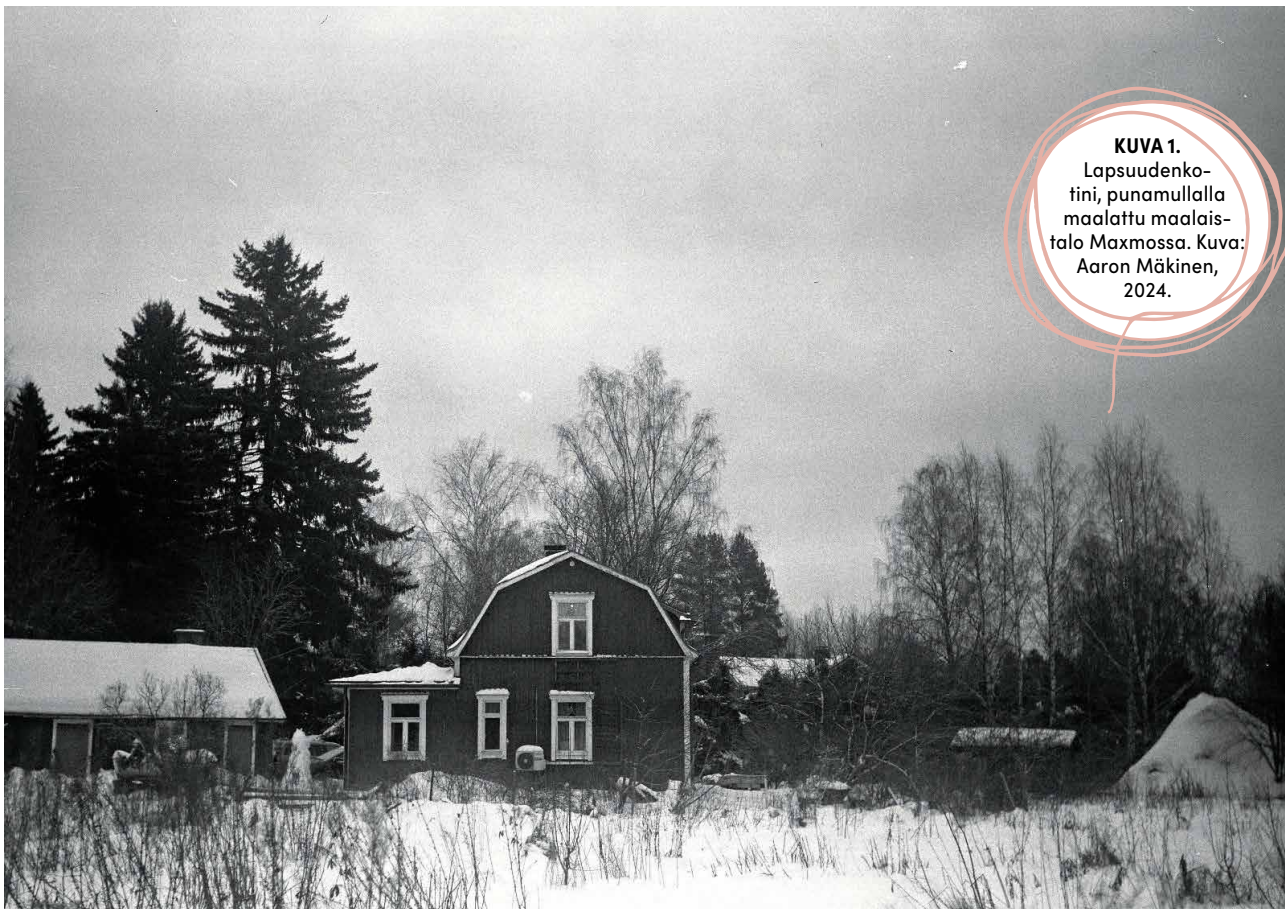

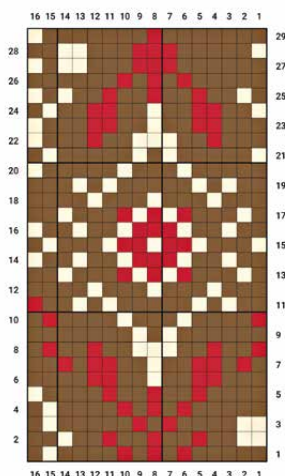
KUVA 1.
Lapsuudenkotini, punamullalla maalattu maalais-talo Maxmossa. Kuva: Aaron Mäkinen, 2024.

Till Hem – Tihemin

Aada Mäkinen

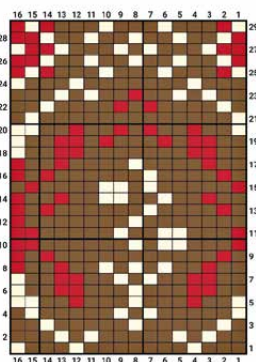
Vöyrinpaidan kuviot ovat geometrisia. Halusin ensin rikkoa tätä mielestäni yksitoikkoista kuviomaailmaa ja tehdä kuvion, joka muistuttaisi meren virtausta, mutta idea ei ruutupaperilla ottanut tuulta alleen. Palasin tarkastelemaan vöyrinpaidan hihansuita, joissa geometriset kuviot toistuvat riveittäin. Otin osan olemassa olevaa ja lisäsin siihen pehmeyttä. Geometrisen ruusu-kekeskuksen ympärille rakentui kuvioita, jotka muistuttavat kukkia ja terälehtiä.

Olen asunut nyt viisi vuotta poissa kotiseudultani, Vöyrieltä. Vanhempani myivät myös lapsuudenkotiäni (kuva 1), joten minulla ei ole enää mitään maallista sidettä kyseiseen paikkaan. Silti otin projektini lähtökohdaksi Vöyrin ja Maksamaan kirkonkylän. Sukuni on kotoisin Länsi-Suomesta, eikä suvullani ole kasallispuku- tai käsityöperinteitä. Isovanhempien käsityöt liittyivät sementtitöihin, villasukkiin ja virkkaamiseen. Suhteeni Vöyriin on omasta mielestäni pintapuolinen, koska olen kokenut kielimuurin nuoruudessani. Olin hyvin mielissäni, kun löysin tarttumapintaa kotiseutuni käsityöperinteeseen vöyripaidan kautta ja pääsin suunnittelemaan kirjoneulekuvion (kuvat 2–3).

◀◀ **KUVA 2.** Valmis neulekuviomalli. Kuva: Aada Mäkinen, 2025.

◀ **KUVA 3.** Valmis kuviomalli jatkettuna. Kuva: Aada Mäkinen, 2025.

◀◀ **KUVA 4.** Ensimmäisiä kokeiluja suunnitteluohjelmalla. Ohjelma Stitchart ja Vöyripaidan hiha kirjasta Lankapaitoja ja muita asusteita (Luutonen ym., 2016). Kuvat: Aada Mäkinen, 2025.

◀ **KUVA 5.** Valmis neulekuviomalli raportin eri kohdasta. Kuva: Aada Mäkinen, 2025.

▲ **KUVA 6.** Pirkka-langat, joita käytin projektissa. Kuva: Aada Mäkinen, 2025.

Tutustuin prosessin aikana muutamaaan kirjaan. Varsinkin Sirkka Könösen tekstiilitaiteilijan urasta tehty tutkimus oli mielenkiintoinen ja auttoi näkemään neulekuviomallien mahdollisuudet tekstiilitaiteilijan näkökulmasta (Luutonen ym., 1999).

Vöyripaita on perinteinen puuvillasta neulottu paita. Värykseltään se on valkoinen, ja sitä koristavat siniset geometriset kuviot. Ensimmäisiin luonnoksiini sain inspiraatiota luonnosta, merestä ja puiden rungoista. Tavoittelin projektissani pientä ja sievää kuviota, jota olisi helppo toistaa ja käyttää, mutta luonnokseni eivät sopineet tähän tarkoitukseen. Kokeilin neulekuviomallin suunnitteluun Stitchart-sovellusta, joka auttoi suunnittelussa paljon (kuvat 4–5). Kuosisuunnittelusta ansioista koin sovelluksen todella käteväksi, koska sillä sain siirrettyä raporttia haluamaani suuntaan ja pystyin näkemään mallin jatkuvana kokonaisuutena.

Käytössäni oli kirja, jossa oli kattavat kuvat ja tietoa neulottujen paitojen historiasta ja perinteistä pohjoismaissa (Luutonen ym., 2016). Aloin toisintaa

vöyripaidan geometrasta muotokieltä tuoden siihen omia, pehmeämpiä kokonaisuuksia. Lumihutalemainen kuvio pohjautuu muotokieleltään paidan hihoissa oleviin muotoihin. Geometristä kuviota pehmentävät entisen takapihan takaisen metsän villiintyneet pajukot ja suuren kalliolohkareen juuressa kasvavat juhannusruusut.

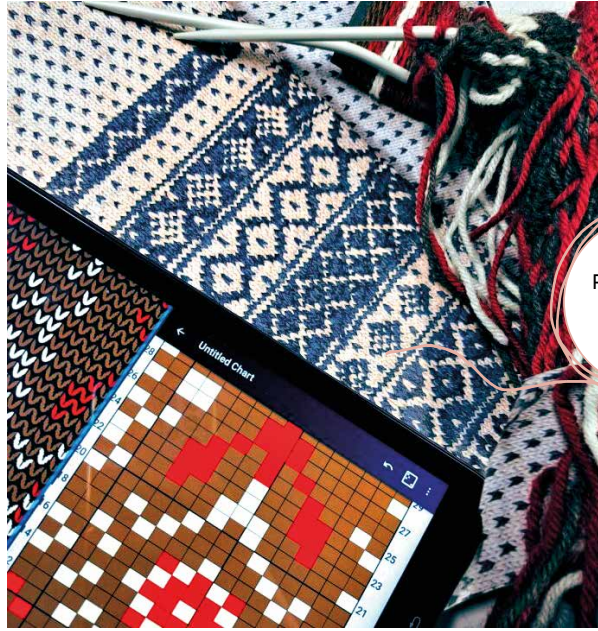
Kotisentu ja menneet ajat

Siinä missä vöyripaidat on perinteisesti tehty puuvillalangoista, käytössäni oli nyt villalankoja. Käytin kokeiluissani Pirkka- ja 7 Veljestä -lankoja. Pirkka-lanka on sataprosenttista villaa, kun taas 7 Veljestä -langassa sitä on vain 75 prosenttia. Värit olivat molemmissa samankaltaiset, mutta eroja neulottaessa toki oli. En ostanut tätä projektia varten uusia lankoja, vaan käytössäni oli projektin ohessa saatuja ja kotoa jo löytyviä lankoja.

Värit valikoituivat tähän projektiin Taito Lapin myymälässä, ja niiden symboliikka hahmottui vasta jälkeenpäin. Värit toivat mieleen projektin ede-

▲ **KUVA 7.** Valmiit testitilkut ja testilapasen.
Kuva: Aada Mäkinen, 2025.

KUVA 8.
Prosessikuva.
Kuva: Aada
Mäkinen,
2025.

tessä pohjalaistalojen punamultamaalin, metsien korkeat rungot ja pehmeän keväturingon. Vöyripaidan värit ovat sinivalkoiset, ja haluan tulevaisuudessa kokeilla leikkittelyä kuosilla laajemmalla väriskaalalla.

Isoäitini opetti minut neulomaan jo pienenä. Siitä lähtien harrastus on ollut vaihtelevasti läsnä elämässäni: neulon yhdet tai kahdet villasukat vuoden sisällä. Kuvioneulominen oli minulle tuttua, mutta silti useamman langan kanssa työskentely oli aluksi vaivalloista.

Olen vasenkätinen, joten ohjeiden seuraaminen netistä tai kirjoista on haastavaa, koska kaikki on peilikuvana. Harjoittelemalla sain esimerkiksi langanjuoksut toimimaan, mikä varmasti auttaa tulevaisuuden neuleprojekteissa. Könönen määrittelee hyvän neulojan seuraavasti: hyvähermoinen, sitkeä, pienen rahan perässä, huolellinen ja tarkka, nauttii väreistä ja lopputuloksesta (Luutonen ym., 1999). Itselläni Könösen määrittelyistä kertyi vain vähän pisteitä, minkä vuoksi työskentelyni tämän projektin parissa ajoittain pysähtyi.

Neulemallin kokeilu ja käyttö

Neuloin ensimmäisen version Pirkka-langoilla, jotka sain käyttööni Taito Lapilta (kuva 6) ja joiden värit olivat mukavan lämpimiä. Toinen versio oli sinisellä pohjalla ja muistutti minua norjalais-

neuleista. Kolmas värikokeilu tapahtui kahdella vaalealla ja yhdellä ruskealla langalla. Värit olivat mielestäni liian lähellä toisiaan, jotta kuosi olisi erottunut kunnolla.

Toivon jatkavani kuvion jalostamista tulevaisuudessa, sillä mielestäni se kaipaa vielä viimeistelyä ja hiontaa. Kuosin raportti on neliömäinen, mutta se pääsee (ehdottomasti) oikeuksiinsa korkeammassa töissä kirjoneulekuvion jatkuvuuden vuoksi. Kuosi toimisi varmasti myös esimerkiksi pipoissa tai kaulahuiveissa, joissa kuvio pääsee toistumaan.

Tein yhden testilapasen kuosilla, mutta se ei päässyt lapasessa oikeuksiinsa (kuva 7). Malli on 16 silmukkaa leveä, ja lapasiin jaoin mallin neulottavaksi $16 + 8$. Nämä 24 silmukkaa kattoivat lapasen selkäpuolen, eikä kuosi tällöin päässyt toistumaan täysissä mitoissa. Tulevaisuudessa toivoisin, että kuviomallistani neulottaisiin jokin isompi projekti (kuva 8).

Lähteet

- Luutonen, M., Bäckman, A., & Bäckman, G. (2016). *Lankapaitoja ja muita asusteita*. Maahenki.
- Luutonen, M., Kataikko, M., Luhtala, S., Tenkama, P., & Sinisalo, S. (1999). *Elämän kirjo neuleissa: Kuva tekstiilitaiteilija Sirkka Könöisestä = Nature's yarns: a portrait of textile artist Sirkka Könönen and her knitwear*. Akatiimi.